

Jubileo de 90 jaroj
de Esperanto en Svitavy

NUR ANTAŬEN,
ESPERANTO!

• MMXXIII •

INSTITUT RENESANCE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

ve spolupráci s **ČESKÝM ESPERANTSKÝM SVAZEM & NADAČNÍM FONDEM ALTIOR**
& **MUZEEM ESPERANTA VE SVITAVÁCH & ČES & společností GOODTEA.EU** srdečně zvou
všechny příznivce **KULTURY, HUDBY, FILMU, HISTORIE**, mezinárodního jazyka **ESPERANTO**,
MĚSTA SVITAVY & PARDUBICKÉHO KRAJE na slavnostní program pořádaný u příležitosti

☛ **90. VÝROČÍ ZALOŽENÍ KLUBU ESPERANTA VE SVITAVÁCH** ☛

Dvoudenní program nabídne v **SOBOTU 9. 9.** od 19⁰⁰ v **KONCERTNÍM SÁLE OTTENDORFOVA DOMU** ❶ populárně-vzdělávací pořad věnovaný slavnému, na Pardubicku působícímu, esperantistovi **Dr. St. Schulhofovi** (1864–1919): **PER ESPERO AL DESPERO** a ❷ navazné hudební pásmo **NUR ANTAŬEN!** Následně v **NEDĚLI 10. 9.** od 9⁰⁰ v **MUZEU ESPERANTA** v **OTTENDORFOVĚ DOMĚ** ❸ komponovaný pořad **GLORAS LA PATRON** & ❹ film. dokument **AŽ ZAŘVE LEV** & od 14⁰⁰ v **KOSTELE NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE** ❺ hudební koncert **OMAĜO AL BEATA ODORICO** věnovaný **bl. Odorikovi z Pordenone** (+1330)

VE SPOLUPRÁCI S ČESKÝM ESPERANTSKÝM SVAZEM & MUZEEM ESPERANTA VE SVITAVÁCH & MĚSTEM SVITAVY
& MINISTERSTVEM KULTURY ČR & SPOLEČNOSTÍ GOODTEA.EU ZVOU VŠECHNY MILOVNÍKY HUDBY, FILMU, POEZIE,
HISTORIE, ESPERANTA, MĚSTA SVITAV A PARDUBICKÉHO KRAJE NA SLAVNOSTNÍ PROGRAM **NUR ANTAŮEN, ESPERANTO!**
POŘÁDANÝ U PŘÍLEŽITOSTI **90. VÝROČÍ ZALOŽENÍ KLUBU ESPERANTA VE SVITAVÁCH**

❶ SOBOTA 9. ZÁŘÍ 2023 OD 19:00 DO 20:00 OTTENDORFŮV DŮM – KONCERTNÍ SÁL	DR ^o STANISLAV SCHULHOF: PER ESPERO AL DESPERO DR. STANISLAV SCHULHOF: OD NADĚJE K BEZNADĚJI
❷ SOBOTA 9. ZÁŘÍ 2023 OD 20:00 DO 21:00 OTTENDORFŮV DŮM – KONCERTNÍ SÁL	NUR ANTAŮEN! STÁLE VPŘED!
❸ NEDĚLE 10. ZÁŘÍ 2023 OD 09:00 DO 10:00 OTTENDORFŮV DŮM – MUZEUM ESPERANTA	GLORAS LA PATRON SLAVNÉHO OTCE
❹ NEDĚLE 10. ZÁŘÍ 2023 OD 10:00 DO 12:00 OTTENDORFŮV DŮM – MUZEUM ESPERANTA	AŽ ZAŘVE LEV DOKUMENTÁRNÍ FILM JANA E. SVATOŠE
❺ NEDĚLE 10. ZÁŘÍ 2023 OD 14:00 DO 15:30 KOSTEL NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE	OMAGŔO AL BEATA ODORICO KE CTI BL. ODORIKA Z PORDENONE

MEZI NAVAZUJÍCÍMI VYSTOUPENÍMI BUDOU PŘESTÁVKY S MOŽNOSTÍ ČAJOVÉHO OSVĚŽENÍ OD SPOLEČNOSTI GOODTEA.EU

Dvoudenní pětidílný program realizovaný Institutem Renesance Kulturního Dědictví, Nadačním fondem Altior a jejich hosty přichází s bohatou skladbou žánrů a forem. Průvodní slovo v češtině a esperantu provede hosty sobotním večerem a celou nedělí. ❶ Úvodní sobotní program **Dr^o Stanislav Schulhof: Per espero al despero** | **Dr. Stanislav Schulhof: Od naděje k beznaději** zahájí v **19 hodin** v koncertním a přednáškovém sále **Ottendorferova domu** recitační a hudební pásmo věnované známému, na Pardubicku působícímu esperantistovi **Dr. Stanislavu Schulhofovi** (1864–1919). V průběhu večera zazní několik premiér českých překladů a zhudebnění jeho básní, jež tento slavný pardubický dentista složil v druhé polovině roku **1910** a následně vydal ve sbírce **Per espero al despero**, po níž je nazvána první část vystoupení. ❷ V druhé půli sobotního programu pojmenované **Nur antaŭen!** | **Stále vpřed!** zazní písně: **Život je jen náhoda** | **Nur hazardo estas viv'** & **Kulhavá kobyla** | **Lama ĉevalo & Vltavo, Vltavo** | **Vultavo, Vultavo & Jednou se vrátíš** | **Iam revenos vi & Sé que me muero** | **Sekve mi mortos pro amo**. Sami hosté se budou moci aktivně zapojit do programu, a to jak v úvodu zpěvem esperantské hymny **La Espero**, tak v závěru při premiéře její české variace nazvané **Naděje**, přeložené esperantistou **Milošem Lukášem** (1897–1976) a zakladatelem Institutu Renesance Kulturního Dědictví **Jiřím Altiozem** (*1975). Zanotovat si bude možné i další písničky, neboť ty budou součástí zpěvníčku.

Nedělní program začne v **9 hodin** v **Muzeu esperanta ve Svitavách**, které se nachází v přízemí **Ottendorfova domu**. ❸ Komponovaný pořad **Gloras la Patron** (neboli **Slavného Otce**) je pásmem krátkých vstupů moderátorů a jejich hostů na téma: „**Kulturní dědictví mezinárodního jazyka esperanto coby jeden z nosných pilířů meziregionálního a mezigeneračního dialogu**“. Název pořadu je incipitem esperantské verze latinského hymnu „**Inclitum Patrem**“. Hymnus se zrodil ve 14. století v severní Itálii v souvislosti s odkazem významného cestovatele s českými kořeny, františkánského mnicha **bl. Odorika** (Oldřicha) z **Pordenone** (†1330). Tento cestovatel doputoval v době vlády českého krále **Jana Lucemburského** (vládl 1311–1346) z **Benátek** přes **Konstantinopol**, **Trapezuntské císařství** a **Persii**, četná **indická království a sultanáty**, ostrovy **Nikobary**, dnešní **Srí Lanku**, indonéské ostrovy **Jávu** či **Sumatru** a zřejmě i **Filipíny** až do **Číny**. Po úspěšném pobytu na dvoře dvou čínských císařů, t.č. mongolských chánů, z nichž prvním byl **Jesün Temur** (1293–1328), pravnuke **Čingischána** (1162–1227), se vydal zpět, přičemž cestou jako první Evropan spatřil „**bílé věže**“ **tibetské Lhasy**. Zážitky ze své pouti shrnul v cestopise, který nadiktoval krátce před svojí smrtí a jenž vyšel cirka 40 let po „**Milionu**“ od **Marka Póla** (1254–1324) a spolu s ním se stal jedním z nejautentičtějších pramenů západního poznání „**krajin na okraji světa**“. Úvodní slovo programu sepsal renomovaný světový odborník na Odorika z Pordenone **PhDr. Vladimír Liščák, CSc., DSc.** (*1954) z **Orientálního ústavu Akademie věd ČR**. Po jeho referátu budou následovat krátká vystoupení přizvaných hostů, jejichž společným tématem bude mezigenerační a meziregionální dialog.

Dopolední program bude pokračovat od **10 hodin**. V pořadí ❹ částí je projekce dokumentárního filmu režiséra, fotografa, publicisty, pedagoga a cestovatele **Jana E. Svatoše** (*1984) „**Až zařve lev**“. Tento filmový dokument, který bude mít televizní premiéru teprve **28. října 2023** (v **České televizi**), je vizuálním a filozofickým opusem. Svým tématem přímo vystihuje ústřední myšlenku mezigeneračního dialogu. Zabývá se rovněž otázkou osobního příkladu a angažovanosti coby formy společenské komunikace, tedy stejnými okruhy témat, které hrály roli při formování mezinárodního jazyka esperanto v době založení jeho svitavského klubu v roce **1933**. Film, který trvá **100 minut**, je koncipován jako pomyslný dialog mezi českým králem **Přemyslem Otakarem II.** (1233–1278) a františkánským poutníkem **Odorikem z Pordenone**. Tento rozhovor se v roce **2024** dočká pod záštitou Institutu Renesance Kulturního Dědictví a Nadačního fondu Altior překladu do nejrozšířenějšího „konstruovaného“ mezinárodního jazyka – do esperanta.

Finální ⑤ část programu v neděli 10. září od 14. hodin zve návštěvníky do kostela Navštívení Panny Marie (bílý kostel na náměstí Míru), ve kterém zazní koncert „Ke cti bl. Odorika z Pordenone“ | „Omaĝo al beata Odorico“. Velkolepý koncert realizovaný **Pražskými pěvci** vedenými sbormistrem **Stanislavem Místrem** (*1962) za doprovodu instrumentálního souboru **La Vojo de Melodio** (součást Institutu Renesance Kulturního Dědictví) přinese hned několik hudebních premiér a nových nastudování. Po esperantské hymně v doprovodu orchestru u příležitosti **90. jubilea Klubu esperanta ve Svitavách** zazní dvě esperantské písně slovenského esperantisty, spoluzakladatele **Slovenského esperantského ústavu v Martině**, učitele, skladatele, sběratele lid. písní **Jána Valaš'tana-Dolinského** (1892–1965). Dlouhou historií úcty k duchovnímu významu **bl. Odorika z Pordenone** připomene interpretace latinské verze hymnu **Inclitum Patrem**, která svým charakterem odkazuje na ranné františkánské prostředí 14. století. Následovat budou autorská díla soudobých skladatelů, přičemž jako první zazní instrumentální skladba mladého talentovaného umělce **Vojtěcha Franka** (*1995). Poté uvede hudební skladatel **Jan Fila** (*1982) premiéru hymnu **Himno omaĝo al beata Odorico**, jenž propojuje soudobý hudební jazyk s intonacemi Dálného východu. Do moderně pojatého díla je zakomponováno zhudebnění nominály jména ODORICUS pomocí kombinací názvů a solmizačních slabik takto:

G–D–C–H–Es = sOl – D – dO – Re . sl – Cu – eS

Když se jazyk esperanto na přelomu 19. a 20. století rodil, svět se proměňoval ve víru technických i společenských změn. Zakladatel jazyka **Ludvik Lazar Zamenhof** (1859–1917) stejně jako **Dr. Stanislav Schulhof** pocházel z židovské rodiny a profesí byl doktorem medicíny. Shodně jako on usiloval o tolerantní společnost bez zbytečných jazykových, národnostních, kulturních i náboženských bariér. Věřil, že společný tvůrčí duch vzdá hold Hospodinu za jeho stvoření. Jakvíme, naděje a víra průkopníků jazyka esperanto v snadnou cestu k pospolitosti mezi národy a etniky se ukázala předčasnou a tragédie následujících válek vystavila jejich demokratizační snahu velké zkoušce. Oba zmínění velikáni své doby zažili pouze 1. světovou válku. Následný holocaust přivedl jak vdovu po Dr. Schulhofovi **Hermínu Schulhofovou** (1888–1945), tak i jeho syna **MUDr. Jaroslava Schulhofa** (1899–1942) do koncentračních táborů, které se jim oběma staly osudnými. Na památku všech dobrých lidí, kteří žili tak, aby napomohli společnému rozvoji lidstva, nebo svými obětmi odhalili nástrahy číhající i na budoucí generace, zazní na koncertě známá skladba **Johna Williamse** (*1932) **Schindlerův seznam** a sólové provedení duchovní písně **Ani Ma'amin** dedikované obětem holocaustu. Sólového houslového partu ústřední melodie filmu **Schindlerův seznam** se zhostí **Václav Polívka** (*1974) a sólového zpěvu hebrejské písně tenorista **Stanislav Mistr**. Píseň Ani Ma'amin (hebrejsky: **אני מאמין**, česky: **Věřím**) je prozaickým ztvárněním starozákonních třinácti principů víry a je součástí ranních židovských modliteb. V průběhu staletí vzniklo mnoho jejích variant. Hosté uslyší originální pojetí zaranžované pro **rodinu Altior** a rabína **Michaela Dushinskyho** (*1943) skladatelem **Vladimírem Ugodinem** v roce 2007, který ve svém ztvárnění vyšel z melodie **Azriela Davida Fastaga** (1888–1942). Ten ji zkomponoval v roce 1942 v dobytčím voze, který byl součástí transportu do koncentračního tábora **Treblinka**. Dva ze spoluvězňů tehdy přijali autorovu výzvu a pokusili se jeho skladbu propašovat z jedoucího vlaku k vydání do Spojených států. Jednomu z nich se to nakonec podařilo, a proto se tato melodie zachovala a mohla stát populární po celém světě. V roce 1986 ocenil Fastagovo pojetí **Ani Ma'amin** i papež **Jan Pavel II.** (1920–2005). Píseň je dodnes zpívána v **den památky obětí holocaustu** či na **památku povstání ve Varšavském ghettu** (1944).

Závěrečným dílem celého programu bude působivá skladba **Chichesterské žalmy** amerického skladatele **Leonarda Bernsteina** (1918–1990). Leonard Bernstein byl prvním dirigentem amerického původu, který vedl **Americký symfonický orchestr** a dosáhl celosvětového uznání nejen pro dirigentský, klavírní a skladatelský um a talent, ale rovněž pro své humanitní cítění a angažovanost. Svoji hudbu komponoval tak, aby každému byla srozumitelná. Byl zakladatelem četných hudebních festivalů a ovlivnil několik generací mladých muzikantů. Byl znám jako výrazný **obhájce lidských práv**, odpůrce válek či jaderného zbrojení a také jako donátor boje proti onemocnění HIV/AIDS. Na sklonku života dirigoval historické provedení **Beethovenovy Symfonie č. 9 v Berlíně** u příležitosti **oslav pádu Berlínské zdi**, přičemž tento koncert uskutečněný na **Štědrý den** roku 1989 byl vysílán v přímém přenosu do celého světa. Chichesterské žalmy zkomponoval v roce 1965 primárně pro chlapecký sbor. Světovou premiéru v newyorské **Philharmonic Hall** dirigoval osobně **15. července 1965**. Zařazení díla Leonarda Bernsteina na závěr celého programu má pro město **Svitavy** i zdejší esperantské hnutí taktéž symbolický význam, neboť stejně jako Bernstein tak i svitavský rodák **Valentin Oswald Ottendorfer** (1826–1900) dlouhodobě působil v **New Yorku**. Oba po celé své životy stavěli mezigenerační mosty, rozhovňovali **světové kulturní dědictví**, a i v dobách vlastní prosperity, slávy a úspěchu nezapomínali na domovinu. Svitavský rodák **Oswald Ottendorfer**, který byl nucen kvůli účasti v revolučním dění v roce 1848 emigrovat, se ve Spojených státech vypracoval z nuly v majitele největších německých novin **New-Yorker Staats-Zeitung**. V roce 1892 dal ve Svitavách na své náklady postavit výstavní **Ottendorfovu knihovnu** (dnes Ottendorfovův dům, kde proběhne většina programu, na který vás zveme). Tato knihovna byla svého času největší veřejnou knihovnou v Rakousko-Uhersku. V této budově s přispěním **Pardubického kraje** od roku 2008 sídlí i **Muzeum esperanta**. A nejenom to. **Oswald Ottendorfer** vystavěl ve Svitavách na vlastní náklady ještě **nemocnici**, **sirotčinec** a **chudobinec**.

Důstojné završení 90. výročí Esperantského klubu ve Svitavách proběhne v součinnosti všech přítomných zpěváků, muzikantů i hostů, neboť si všichni pospolu pod chrámovou klenbou zazpívají vybrané **zhudebněné Schulhofovy básně**, které budou mít k dispozici ve zpěvníčích. I tento sborový zpěv bude mít svůj symbolický význam, neboť v roce založení Svitavského esperantského klubu **1933**, začala brněnská pobočka **Českého rozhlasu** vysílat první pravidelný pořad v esperantu nazvaný **Verda Stacio | Zelená stanice**. Hned při prvním vysílání v něm zazněly dvě Schulhofovy básně, které se nyní dočkaly svého novodobého zhudebnění a poprvé i překladu do češtiny. Autorem překladů Schulhofových básní je **Jiří Altior**, zakladatel Institutu Renesance Kulturního Dědictví a zároveň Schulhofův vzdálený příbuzný. Za většinou překladů básní a písní do esperanta stojí význačný moravský odborník na tento jazyk **Miroslav Malovec** (*1953). Za překlady textů a tlumočení dále děkujeme paní **Margitě Turkové** a **Leonardě Chaloupkové** a četným esperantistům včetně předsedy Českého esperantského svazu **Ing. Jiřího Tomečka**, členům Esperantskému klubu ve Svitavách a Pardubického klubu esperantistů dr. Schulhofa či Klubu esperantistů v Praze vedených **JUDr. PhDr. Tomášem Břicháčkem**.

☛ **Institut Renesance Kulturního Dědictví** (založen 2019) se zaměřuje na **šíření a rozvoj tradic a kulturně historických témat coby součásti všeobecného kulturního dědictví**, čímž se snaží zabránit úpadku těchto tradic v důsledku zrychleného životního stylu moderní společnosti, která stále více závisí na technologiích a krátkodobých, a tudíž nedostatečně rozvinutých společenských vztazích. Institut vychází z toho, že starobylé tradice jsou nositelkami a reprezentují hodnoty natolik zásadní, že stály našim předkům za to, aby si je mezi sebou celá staletí předávali. **Tradice jsou ze své podstaty součástí identity každé společnosti, kterou spoluutvářejí a sjednocují**, a zároveň jsou závislé na interpretaci, a tudíž bez skutečného zájmu společnosti se rychle vytrácejí z její kolektivní paměti. **Institut hledá takové efektivní způsoby ožívování jednotlivých tradic**, aby se nevytratil jejich původní obsah, a za tímto účelem poskytuje svoje specializované služby. Navíc si klade za cíl nacházet účinné způsoby, jak překlenovat propast času, navazovat na konkrétní odkazy předků, nalézat v nich jejich hodnotový a kulturně-historický obsah a vdechovat původním tradicím nový život zajímavým, osvěžujícím, a přitom co nejméně zkreslujícím způsobem. Dále si Institut klade za cíl podílet se na vzniku nových místních i celospolečensky přínosných tradic a vytvářet podmínky pro jejich uchycení ve společnosti se zřetelem na jejich dlouhodobý rozvoj, a to především formami umělecké a odborné prezentace a vývojem technologií a potřebných edukačních metodik nezbytných pro jejich efektivní uplatnění. **Ke všem zpracovávaným kulturně-historickým tématům**, na něž jednotlivé tradice odkazují, **Institut přistupuje zároveň jako k vědnímu oboru, k sociálnímu a kulturnímu fenoménu a jako k živé tradici**. Mezi Institutem trvale podporované kulturní fenomény patří například **mezinárodní jazyk esperanto, poutní tradice, tradiční umění & řemesla, architektura** nebo **čajová kultura**.

☛ Soubor **La Vojo de Melodio** je zbrusu nové hudební těleso vedené **Beatou Altior** zaměřené na interpretaci původní i přejeté hudby v jazyce esperanto. Je součástí hudební sekce Institutu Renesance Kulturního Dědictví a svojí členskou základnou vychází ze souboru **Via Melodica**. Jedná se o komorní vokálně-instrumentální soubor. La Vojo de Melodio má těžiště v interpretaci písní a hudebních, dramatických i literárních děl, které vznikly v přímé souvislosti s jazykem esperanto. Pole působnosti souboru rozšiřuje novodobá tvorba, a to jak vlastních, tak i soudobých autorů tvořících v esperantu. **Soubor se zaměřuje na tvůrčí spolupráci** nejen na poli interpretačním, ale i autorském. V jeho repertoáru jsou premiéry nových skladeb či novodobá nastudování světových děl přeložených do esperanta. Originálním rysem souboru je participace na vzniku a rozvíjení kulturních tradic, což je posláním Institutu, který jeho činnost zastřešuje.

☛ Soubor **Pražští pěvci** byl založen v roce **1992** sbormistrem **Mgr. Stanislavem Mistrem**. Tvoří jej v základní sestavě 16 členů, ale vystupuje též v obsazení 4 až 60 zpěváků. Specifikou sboru je intenzivní hlasová příprava pod vedením sbormistra, která ve svém výsledku umožňuje rozšířit dynamické i výrazové možnosti komorního obsazení. Velký důraz je také kladen na čtení z listu, sbor je schopen v krátkém čase nastudovat i intonačně náročné projekty. Pražští pěvci se věnují především moderní vážné hudbě, připravují premiéry a rozhlasové nahrávky děl soudobých skladatelů. Získali četná prvenství v mezinárodních soutěžích pěveckých sborů, hostovali v mnoha zemích Evropy i Ameriky, účastnili se významných mezinárodních festivalů. Za všechny uvedme **Pražský podzim, Bergische Biennale für Neue Musik, Archaion Kallos** nebo **Svatováclavské slavnosti**. Mají na svém kontě několik CD včetně třídílného kompletu **Dvořákových sborů**. V poslední době se sbor věnuje provádění nejnáročnějších skladeb sborové literatury – např. **Žalmů** a **Koncertu pro sbor Alfreda Garrijeviče Schnittkeho** (1934–1998) či natáčení opery **Jana Fily: Stalo se slovo**. Záběr Pražských pěvců sahá i do žánru populární hudby, např. se podílí na hudbě k muzikálům a spolupracují na koncertech populárních skupin. ★ -JA-

☛☛☛ ODKAZY NA INTERNETOVÉ STRÁNKY ☛☛☛

 | IRKD.cz | PRAZSTIPEVCI.cz | JANFILA.com | ALTIOR.cz | SCHULHOF.cz | GOODTEA.eu | MKCR.cz | SVITAVY.cz | ESPERANTO.cz | EKSVITAVY.cz.weebly.com | MUZEUM.ESPERANTO.cz | PARDUBICKYKRAJ.cz | ORIENT.CAS.cz |